

Nu een enkel woord over het door klimaat, hoogte der bergen en vochtigheid op allerlei manieren bepaalde plantenrijk. Ook op dit punt heb ik geen bijzondere verandering, wel winst gevonden. Appels en peren hangen al in het dal vóór Innsbruck in groten getale aan de bomen, perziken en druiven daarentegen halen ze uit Italië, of liever uit Zuid-Tirol. Rond Innsbruck verbouwen ze veel tarwe en boekweit, dat ze hier maïs noemen. Op weg naar de Brenner zag ik de eerste lariksen, bij Schönberg een eerste alpenden. Zou het dochtertje van de harpspeler hier ook vragen hebben gesteld?

Wat de planten betreft merk ik hoeveel ik nog moet leren. Tot München dacht ik werkelijk alleen de gebruikelijke planten te zien. Natuurlijk, de haast waarmee ik dag en nacht reisde, was niet bevorderlijk voor zulke subtielere waarnemingen. Nu heb ik weliswaar mijn Linnaeus²³ bij me en heb ik me zijn terminologie goed ingeprent, maar waar moet ik de tijd en rust vandaan halen om te determineren, een kunst die hoe dan ook, als ik mijzelf goed ken, nooit mijn sterke punt kan worden? Daarom scherp ik mijn blik voor het algemene, en toen ik langs de Walchensee de eerste gentiaan zag, viel het mij op dat ik ook tot dusver allereerst bij het water de nieuwe planten heb aangetroffen.

Wat nog sterker mijn aandacht trok, was de invloed die de berghoogte op de planten scheen te hebben. Niet alleen nieuwe planten trof ik hier aan, maar ik zag dat de groeiwijze van de oude was veranderd; terwijl in lager gelegen gebieden twijgen en stengels sterker en dikker waren, de ogen dichter bijeen stonden en de bladeren breed waren, werden hogerop in de bergen twijgen en stengels dunner, de ogen kwamen verder uiteen te staan, zodat de ruimte tussen de knoppen groter werd en de bladeren zich meer lansvormig ontwikkelden. Ik merkte dit op bij een wilg en een gentiaan en overtuigde mij ervan dat het niet om verschillende soorten ging. Ook langs de Walchensee zag ik dat de biezen langer en ranker waren dan in het laagland.

De kalkalpen die ik tot nu toe heb doorkruist, zijn grauw getint en mooi, vreemd, onregelmatig gevormd, ook al is het gesteente in lagen en banken verdeeld. Maar omdat ook gewelfde lagen voorkomen en het gesteente trouwens toch in ongelijke mate verweerd is, zien de wanden en toppen er vreemd uit. Dit soort gebergte komt tot ver op de Brenner voor. In de omgeving van het meer

boven ontdekte ik een verandering. Bij donkergroene en donkergrijze glimmerlei, sterk vermengd met kwarts, sloot een witte, dichte kalksteen aan die op het breukvlak glimmer bevatte en in grote, hoewel eindeloos gekloofde massa's aan de oppervlakte lag. Bovenop trof ik weer glimmerlei aan, die mij echter brozer toescheen dan de eerder genoemde laag. Verder omhoog is een speciaal soort gneis te zien, of veeleer een soort graniet dat de kant van gneis opgaat, zoals in de omgeving van Elbogen. Hier op de pas, recht tegenover het huis, is het gesteente glimmerlei. Het uit de berg komende water brengt alleen deze steen en grijze kalk mee.

Niet ver weg moet het granietmassief liggen waarop alles steunt. De kaart geeft aan dat men zich aan de kant van de eigenlijke grote Brenner bevindt, vanwaar de wateren zich in alle richtingen uitstorten.

Van het uiterlijk van de mensen heb ik enig idee gekregen. Het volk is opgewekt en recht door zee. Qua postuur verschillen ze niet veel van elkaar: bruine, wijdopen ogen en zeer scherp getekende zwarte wenkbrauwen bij de vrouwen, blonde en brede wenkbrauwen daarentegen bij de mannen. De groene hoedjes verlenen deze laatsten tussen de grauwe rotsen een vrolijk voorkomen. Zij dragen ze getooid met linten of brede sjerpen van taf met franjes, die heel elegant worden vastgespeld. Ook heeft iedereen een bloem of veer op zijn hoed. De vrouwen evenwel misvormen zichzelf door wit katoenen, harige, zeer wijde mutsen die doen denken aan vormeloze mannenslaapmutsen. Dat geeft hun een heel vreemd voorkomen, terwijl ze buitenslands de groene mannenhoedjes dragen die hun zeer fraai staan.

Ik heb gelegenheid gehad te zien hoeveel waarde de gewone mensen aan pauwenveren hechten en hoe in het algemeen elke bonte veer in ere wordt gehouden. Wie dit gebergte wil bereizen, zou iets dergelijks bij zich moeten hebben. Zo'n op de juiste plaats aangebrachte veer zou de plaats kunnen innemen van de meest welkome fooi.

Terwijl ik nu deze bladen sorteer, collectioneer, aan elkaar hecht en zodanig orden dat ze mijn vrienden²⁴ spoedig een vlot overzicht van mijn wederwaardigheden kunnen geven en tegelijk mijn eigen geest bevrijden van wat ik tot dusver heb ervaren en gedacht, zie ik met enige huiver sommige pakketten, waarover ik een korte en

